

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-4-68-66>

УДК 372.881.1

Цар І.О., Нагорнюк Л.Є.

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

ВЕБІНАР ЯК ЗАСІБ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТІВ НЕМОВНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Анотація. Стаття присвячена проблемі використання новітніх інформаційних технологій, які створюють перспективу відкритої навчальної системи, а саме розробку відкритих освітніх ресурсів і віртуального середовища навчання. Обґрунтовано застосування навчальних онлайн платформ у дистанційному навчанні іноземної мови студентів немовних спеціальностей. Рекомендовано до практичного використання у навчанні іноземної мови є онлайн платформа Moodle, де є можливість інтегрувати проведення «живих» онлайн-заходів з платформою eTutorium Webinar. У статті проаналізовано основні навчальні можливості та характеристики вебінару, як одного з найефективніших засобів дистанційного навчання.

Ключові слова: дистанційна освіта, іноземна мова, вебінар, інформаційні та комунікаційні технології, навчальний процес.

Tsar Iryna, Nahorniuk Liudmyla

Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

WEBINAR AS A MEAN OF FOREIGN LANGUAGE DISTANCE STUDY OF NON-SPECIAL FACULTY STUDENTS

Summary. The article is devoted to the problem of using the latest information technologies that create the perspective of an open educational system, namely the development of the open educational resources and the virtual learning environment. The use of modern online educational platforms in the foreign language distance learning by non-special faculty students is substantiated. It has been grounded that online platform allows to evaluate knowledge through the testing system, engages native speakers to the learning process through interactive tools and quick feedback, and has the ability to control progress, test results and ratings using expanded statistics. The online platform Moodle is recommended for practical use in a foreign language learning, where you can integrate live online activities with eTutorium Webinar platform. The article analyzes the main training opportunities and the webinar characteristics as one of the most effective mean of distance learning. The main advantage is that the webinars technology allows to see and hear each other, to share data and to process them in interactive way, to make distance communication as real live one. The article states that the effectiveness of using this technology depends on the skillful organization and methodological correctness of the used educational materials and skillful teachers involved in this process. The use of the indicated information resources helps to form reading, writing, listening skills, to improve their monologue and dialogical speech, to enrich vocabulary, to form social and cultural competences and language etiquette among non-special faculty students.

Keywords: distance education, foreign language, webinar, information and communication technologies, educational process.

Постановка проблеми. У світовому освітньому просторі спостерігається зростання попиту на фахівців, здатних взаємодіяти на міжнародному професійному рівні кількома іноземними мовами. Відповідно, статус навчальної дисципліни іноземна мова значно зріс. Виникають нові підходи, щодо змісту та способів викладання, виокремлюють інноваційні форми навчання мови, серед яких і дистанційна. Розвиток дистанційної освіти в опануванні іноземними мовами забезпечує створення відкритих освітніх структур. З появою й швидким розповсюдженням глобальних мереж з набором інформаційних та комунікаційних засобів з'явилася можливість навчати іноземних мов на відстані.

Розвиток та вдосконалення методів і засобів сучасних інформаційних технологій створюють реальні можливості для їх використання у системі освіти. Саме з новими інформаційними технологіями пов'язують реальні перспективи створення відкритої навчальної системи, а саме навчання на відстані, яке ґрунтується на важливому принципі – індивідуалізації навчального процесу зі збереженням його цілісності за

рахунок програмування й динамічної адаптації навчальних програм. Відповідно, сучасні методисти і педагоги вирішують нові завдання, які передбачають впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у навчальну діяльність, а також розробку відкритих освітніх ресурсів і віртуального середовища навчання.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У наукових дослідженнях науковцями обґрунтовані окремі напрями організації дистанційної форми навчання, а також визначенні його дефініції (А. Андреев, В. Волков, Т. Вороніна, Н. Краєвський та ін.); виокремлені умови застосування мультимедійних засобів навчання (В. Беспалько, В. Тихомиров, Д. Яковлев та ін.); розкриті освітні інформаційні та телекомунікаційні технології як педагогічні інновації (В. Нурдін, В. Лазарев, М. Лапчик та ін.).

Виокремлення невирішених раніше частин досліджуваної проблеми. Наукові розвідки досліджуваної проблеми дають змогу констатувати, що сьогодні українськими ЗВО дистанційне навчання іноземної мови ще мало використовується, хоча ця форма навчання від-

криває нові перспективи для студентів, перш за все, можливість створення штучного мовного середовища. На жаль, для дистанційного навчання іноземної мови недостатньо розроблене навчально-методичне забезпечення, зокрема методичні рекомендації щодо застосування новітніх технологій. Перспективним є інтерактивна взаємодія педагога та студента з використанням сучасних навчальних онлайн платформ таких як Moodle, eTutorium LMS, Classroom тощо. Це програмне забезпечення дає змогу здійснювати оцінку знань через систему тестування, залучати носіїв мови до процесу навчання за допомогою інструментів інтерактиву і швидкого зворотнього зв'язку. Є змога контролювати прогрес, результати тестів і рейтинги за допомогою розгорнутої статистики.

Здійснені наукові дослідження (І. Сидоренко, С. Романюк, Є. Полат, О. Журавльова та ін.) з питань застосування ІКТ в дистанційному навчанні іноземної мови засвідчують, що проблема формування іншомовної комунікативної компетенції студентів немовних спеціальностей з використанням сучасних навчальних онлайн платформ не отримала належної розробки.

Основна мета полягає в обґрунтуванні застосування сучасних навчальних онлайн платформ у дистанційному навчанні іноземної мови студентів немовних спеціальностей.

Виклад основного матеріалу. Дистанційна освіта, яку сьогодні називають «освітою майбутнього», виникла в XIX столітті, коли розвиток Національної поштової служби в Англії сприяв зародженню нової форми отримання освіти так зване навчання поштою або кореспондентське навчання.

Розвитком інформаційно-комунікаційних технологій став основою новітнього етапу становлення дистанційної освіти. Мережеві технології, що розширюють можливості персональних комп'ютерів, створюють сприятливі умови для організації дистанційної форми навчання у всьому світі, для створення єдиного світового інформаційно-освітнього простору. Потрібно зауважити, що завдяки цим технологіям світ стає тіснішим і, в певному сенсі, вільнішим: люди набагато менше, ніж раніше, залежать від інформаційних ресурсів регіону свого проживання, процеси комунікації характеризуються значно більшою ступенем інтенсивності. Найперспективнішим напрямком взаємодії студентів з навчальними закладами вже сьогодні стали трансляції лекцій і семінарів через глобальну мережу.

Все це стало причиною того, що останнім часом в системах освіти розвинутих країн відбуваються суттєві структурні зміни, які обумовлені комп'ютеризацією та повсюдним використанням нових інформаційних технологій. У першу чергу, це виражається у тому, що більшість традиційних навчальних програм стають доступними лише з використанням технологій дистанційного навчання [6].

Основними характеристиками дистанційної освіти вважають самостійність студента та наявність матеріальної бази. Дистанційне навчання як форма може бути реалізована у тому випадку, коли студент має матеріальну базу (обладнання, засоби комунікації, комплекти дидактичних

та методичних матеріалів) і сам готовий самостійно, з мінімальною участю та мінімальним контролем викладача вибирати власну траєкторію навчання.

Можливості дистанційного навчання:

- оперативна передача інформації різного об'єму та характеру (візуальної, звукової, текстової, графічної тощо);
- збереження її на сервері ПК, редагування, опрацювання, друк;
- інтерактивність, взаємодія обох сторін навчального процесу;
- доступ до інформаційного поля;
- організація спільних телекомунікаційних проєктів, аудіо та відеоконференцій.

Дистанційна форма навчання успішно реалізується у створеному інформаційно-освітньому середовищі, під яким розуміють цілеспрямовану побудовану інноваційну педагогічну систему, створену на основі сучасних педагогічних, інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій, методів й інтеграції комп'ютерно орієнтованих засобів з інформаційно-ресурсним забезпеченням, призначену для адаптації сучасного навчально-виховного процесу до умов інформаційного суспільства [4]. Комплекс комп'ютерних навчальних та довідково-інформаційних програм, різноманітні прикладні та інструментальні засоби сприяють організації взаємодії суб'єктів навчального процесу. Постійна взаємодія студентів з викладачем та іншими учасниками навчального процесу є ознакою інтерактивності стосовно дистанційного навчання.

Віртуальні інформаційно-освітні середовища створюються на базі багатосервісного програмного забезпечення. Їх технічну та технологічну основу складають програмні платформи, які широко представлені на ринку освітніх послуг. Широко розповсюдженими є такі: «E-learning», «WebTutor», «xDLS», «Redclass», «WebClass», «TeachProDL», Moodle, WebCT, WebTutor, Lotus Net, Lersus, elearning Server 3000, Blackboard, eCollege.com, TopClass, The Learning Manager, WebMentor, Lotus Learning Space, Integrated Virtual Learning Environment (IVLE), Softarc FirstClass, Milken Educator Virtual Workspace (MEVW), Asymetrix Librarian, Serf Virtual-U, Nice Net та ін.

Як бачимо, існує досить багато LMS (Learning Management System – система управління навчанням) для організації дистанційного навчання за посередництвом E-learning (BaumanTraining, WRC e-Education System, REDCLASS, Sakai, Universys WS, Moodle, BlackBoard і ін.) Вивчення використання запропонованих платформ засвідчує, що безсумнівним лідером на сьогодні є Moodle і Sakai, проте все частіше виникає конкуренція між ними.

Вивчення перелічених вище платформ дає змогу констатувати, що далеко не всі з них можна використовувати як віртуальне середовище для повноцінного дистанційного навчання іноземної мови. Адже створюючи віртуальне мовне навчальне середовище важливо враховувати специфіку дисципліни «Іноземна мова», тобто її практичне спрямування й комунікативно-діяльнісну основу навчання, яке передбачає формування цілого спектру комунікативних компе-

тенцій, потрібних для практичного оволодіння іноземною. Крім цього, для успішного навчання іноземної мови за дистанційною формою варто враховувати 6 типів інтерактивності виокремлених Тері Андесеном [9]: студент-студент, студент-викладач, студент-контент, викладач-викладач, викладач-контент, контент-контент.

Відомо, що система дистанційного навчання Moodle дає змогу на досить високому рівні реалізувати такі типи навчальної активності як конспекти, опитування, тести, робочі зошити, електронні підручники, презентації. Ці інструменти носять традиційний характер та зберігають ефект пасивного контакту з викладачем (педагогом).

Сьогодні на платформі Moodle є можливість інтегрувати проведення «живих» онлайн-заходів з платформою eTutorium Webinar. Таким чином, перед викладачами відкрилася можливість вміщувати в свої курси такі формати взаємодії як вебінари, онлайн-тренінги, «живі» майстер-класи й інші форми дистанційного спілкування. Це дозволить зробити навчальний процес інтерактивним, цікавим та забезпечить максимальну залученість слухачів.

У системі дистанційного навчання іноземної мови доцільно використовувати такі засоби навчання: електронна пошта; мейл-сервери; електронні дошки оголошень; телеконференції; електронні бібліотеки; голосова пошта; відеокасети; електронні підручники; лазерні диски; відеозаписи лекцій, вебінари. Саме вебінар, як один з найефективніших засобів дистанційного навчання останнім часом набув значної популярності.

Віртуальність навчання, яка уможливує проведення заняття дистанційно – це основна перевага вебінару, якщо порівнювати з традиційним семінаром, який передбачає фізичну присутність всіх його учасників в одній аудиторії. Однак, віртуальне заняття максимально наближене до безпосередньої взаємодії, оскільки дає змогу викладачеві вести з учнями діалог у режимі реального часу [1].

Вебінар – це інтерактивне навчальне заняття, що проводиться викладачем дистанційно з використанням різноманітних програмних засобів та мережевих ресурсів, що забезпечують високу інформаційну насиченість і активність учнів у режимі реального часу [1].

Вебінар має такі характеристики:

- інтеактивність: студенти можуть взаємодіяти один з одним, з викладачем чи з інтернетом;
- мультимедійність: навчальні матеріали поєднують як мінімум 2 один з одним комбіновані засоби масової інформації, як тексти, картини, відео, звук або анімацію;
- відкрита структура: студенти можуть використовувати інформацію з Інтернету і не тільки прив'язану до ресурсів;
- керованість людиною або комп'ютером: навчальний процес контролюється викладачами (педагогами) або за певною процедурою за допомогою комп'ютерної програми.

Як відомо, вебінари можна використовувати для проведення навчальних занять у групі; дистанційного навчання, зокрема лекцій зі зворотнім зв'язком з викладачем у реальному часі; тематичних семінарів з опитуванням студентів; захисту виконаної самостійної роботи; групової роботи

в проєкті; проведення тестування студентів з візуальним контролем процесу виконання тестів [5].

Вебінари схожі на традиційні семінари у навчальних закладах: послідовний виклад матеріалу викладачем, доповіді учасників, презентації, показ демонстрацій, питання і відповіді, опитування викладача, але все це відбувається в режимі реального часу через Інтернет [2].

Хоча і викладач, і студенти знаходяться досить далеко один від одного, на відстані, проте утворюється певна віртуальна аудиторія, в якій всі зустрічаються із конкретною метою. Організація цього заходу відбувається за допомогою спеціальних веб-технологій, спілкування відбувається в синхронному режимі прямої трансляції. Таким чином, вебінар – нова Інтернет-технологія, яка дуже активно використовується тими, хто розуміє цінність часу.

Варто зазначити, що віртуальне заняття іноземною мовою відкриває нові можливості як для однієї сторони, так і для другої сторони освітнього процесу. Викладачі мають можливість удосконалити свою педагогічну майстерність від заняття до заняття, розкриваючи творчі здібності своїх студентів. В результаті цього заняття можуть проходити в більш нових і цікавих формах, із застосуванням різних технологій. Робота студентів може здійснюватися в парах, групах або індивідуально з показом презентацій, прослуховуванням аудіо-і відеоматеріалів, використаням чату. Форма навчання «питання-відповідь» дає змогу навчати студентів дистанційного відділення активними методами з різноманітними демонстраційними засобами.

У процесі навчання іноземної мови завжди є важливим питання створення освітнього мовного середовища. Ця технологія певним чином легко компенсується інструментами онлайн-семінару (вебінару), уможливує створення мовного середовища навчання, дає можливість студентам отримувати й генерувати знання, а не бути пасивними учасниками. Це вирішується за допомогою зручного способу подачі інформації у будь-якому форматі, використовуючи зображення та відео, дає можливість бачити і чути співрозмовника – носія мови. У зв'язку з цим можна констатувати, що подібна технологія є повноцінною альтернативою очної зустрічі, що завжди було дуже важливим при вивченні іноземних мов. Студенти ж у такій інтерактивній бесіді стають більш відкритими особистостями з великими можливостями реалізації навчання та освоєння матеріалу іноземною мовою.

Відповідно, онлайн-навчання іноземної мови дає змогу охопити як невелику групу учасників так і величезну аудиторію і використовувати максимум можливостей «електронного» навчання. Отримання знань і їх оперативний контроль стає можливим, будь-якій точці світу, обладнаної доступом в Інтернет.

Таким чином, вже зараз навчання студентів ведення дискусії із застосуванням новітніх інноваційних технологій сприяє розвитку пізнавальної активності, значно підвищує інтерес до навчання і дає хороші результати.

Висновки та перспективи. Підсумовуючи, необхідно зазначити, що ефективність будь-якого виду дистанційного навчання залежить від вмлої організації та методичної правильності

використовуваних навчальних матеріалів, а також від майстерності педагогів, які беруть участь у цьому процесі. Використання охарактеризованих нами інформаційних ресурсів сприяють формуванню у студентів навичок читання, писання, аудіювання, удосконаленню монологічного та діалогічного мовлення, збагаченню словникового запасу, формуванню соціокультурних компетен-

цій та мовного етикету. Зауважимо, що технологія вебінарів є одним із зручних, ефективних і економічно вигідних способів для організації навчання іноземних мов. Ця технологія, що дозволяє бачити і чути один одного, обмінюватися даними і спільно обробляти їх в інтерактивному режимі, максимально наближує спілкування на відстані до реального живого спілкування.

Список літератури:

1. Вебінар як форма дистанційного інтерактивного навчання. URL: <http://osvita.ua/vnz/43979/> (дата звернення: 31.10.2018).
2. Вільгельм Н.Ю., Рибіна О.С. Використання вебінар при навчанні іноземної мови. URL: <http://blog.r13-r21.com.ua/articles/stattja-po-temi-vebinar-jak-efektivnij-instrument.php> (дата звернення: 31.10.2018).
3. Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія : матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л.Б. Ліщинська. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2017. 102 с.
4. Карташова Л.А., Юрженко В.В., Гуралюк А.Г., Липська Л.В., Гуменна Л.С., Зуєва А.Б., Шупік І.М., Росток М.Л., Шевченко В.Л. Інформаційно-освітнє середовище професійно-технічних навчальних закладів : посібник / за ред. Лузана П.Г. Київ : ІІТО НАПН, 2017. 124 с.
5. Морзе Н.В., Кочарян А.Б., Варченко-Троценко Л.О. Вебінари як засіб підвищення кваліфікації викладачів. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2014. Том 42. № 4. С. 118–130.
6. Нові інформаційні технології в освіті. URL: <http://it-tehnolog.com/statti/novi-informatsiyi-tehnologiyi-v-osviti> (дата звернення: 05.03.2019).
7. Романюк С.М. Дистанційне навчання англійської мови у процесі професійної підготовки майбутніх юристів: стан та перспективи. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія «педагогіка і психологія». Педагогічні науки*. 2015. № 1(9). С. 171–176.
8. Семакова Т.О., Заболотна С.О. Дистанційне навчання: за і проти. *Інформаційні технології в освіті, науці та виробництві*. 2015. Вип. 4(11). С. 201–209.
9. Theory and Practice of On-line Learning / Editors Terry Anderson, Fathi Elloumi. Athabasca University, 2004. С. 46–48.

References:

1. Webinar yak forma dystancijnogo interaktyvnogo navchannya [Webinar as a form of distance interactive learning]. Available at: <http://osvita.ua/vnz/43979/> (accessed: 31.10.2018).
2. Vilgelm N., Rybina O. Vykorystannya vebinar pry navchanni inozemnoyi movy [Using a webinar in a foreign language learning]. Available at: <http://blog.r13-r21.com.ua/articles/stattja-po-temi-vebinar-jak-efektivnij-instrument.php> (accessed: 31.10.2018).
3. Lishchyn'ska L. (2017). Dystancijne navchannya yak suchasna osvitnya texnologiya [Distance learning as a modern educational technology: materials of the inter-university webinar]. (eds. L. Lishchyn'ska), Vinnytsya : VTEI KNTEU.
4. Kartashova L., Yurzhenko V., Huralyuk A., Lyp'ska L., Humenna L., Zuyeva A., Shupik I., Rostoka M., Shevchenko V. (2017). *Informacijno-osvitnye seredovyshhe profesijno-texnichnyx navchalnyx zakladiv* [Information and educational environment of vocational schools]. Kyiv : IPTO NAPN. (in Ukrainian)
5. Morze N., Kocharyan A., Varchenko-Trocenko L. (2014). Webinar yak zasib pidvyshhennya kvalifikaciyi vykladachiv [Webinars as a means of improving teachers' skills]. *Informacijni tehnologiyi i zasoby navchannya*, vol. 42, no. 4, pp. 118–130.
6. Novi informacijni tehnologiyi v osviti. Available at: <http://it-tehnolog.com/statti/novi-informatsiyi-tehnologiyi-v-osviti> (accessed: 05.03.2019).
7. Romanyuk S.M. (2015). Dystancijne navchannya anglijskoyi movy u procesi profesijnoyi pidgotovky majbutnix yury'stiv: stan ta perspektyvy. [Distance learning of English language in the process of future lawyers training: state and perspectives]. *Visnyk Dnipropetrovs'koho universytetu imeni Al'freda Nobelya. Seriya «pedagogika i psichologiya». Pedagogichni nauky*, no. 1(9), pp. 171–176.
8. Semakova T.O., Zabolotna S.O. (2015). Dystancijne navchannya: za i proty [Distance Learning: Pros and Cons]. *Informacijni tehnologiyi v osviti, nauki ta vyrobnyctvi*, vol. 4(11), pp. 201–209.
9. Theory and Practice of On-line Learning / Editors Terry Anderson, Fathi Elloumi. Athabasca University, 2004, pp. 46–48.